

NOURKOGUDE OPETAJA

EESTI NSV HARIDUSMINISTEERIUMI NING HARIDUSALA, KÕRGKOOLOIDE JA TEADUSASUTUSTE TÖÖTAJATE AMETIOHINGU HÄÄLEKANDJA

Nr. 40 (1851)

Laupäeval, 6. oktoobril 1979

Hind 2 kop. XXXVII aastakäik

MEIE ÕPETAJATELE JA HARIDUS- TÖÖTAJALE

Meie päevil on noore põlvkonna kasvatamine omandanud erilise aktuaalsuse. See tõttu on ka NSV Liidu uues konstitutsioonis, mille leist aastapäeva me homme koos õpetajate päevaga tähistame, nendele küsimustele nii suurt tähelepanu pööratud.

Teie, kallid õpetajad, ei ole kunagi kedagi üksikseks jätnud. See tõttu on kõigile tuttav ja alati nähtaval: on ju kõik inimesed kas ammu või siis hiljaks, kas vähem või kauem, olnud õpilase seisundis. Veelgi enam: iga koolilõpetaja on 17–18-aastaste põlvkond astub 10–15 aasta pärast taas üle koolilavale, käekõrval oma pojad-tütred.

Teie töö on dünaamiline — muutuvad lapsed, muutuvad nõuded ja muutub elu ise.

Teie elukutses nõuab mehisust. Noorte kategoorilisus ei andesta teile midagi. Te peate kõike teadma, teil pole õigust eksida ja nõrk olla. Teie süda peab olema avar, et mitte vastata arvesteidenamisega, vaid et oma kasvanudikele anda ka delikaatsuse, mõistmise ja taktitunde õpetund.

Te kuulute harva iseendale: koolis on teie omaid tööd-tegemised, kodus valmistuste tundideks, mõtete. Meisterlikkuse täiustamine piire ju ei tunne...

Teie kasvatajakohustused on mõistamatud, sest lapsed on väga erinevad. Võidud, mida te kasvatustöös saavutate, on enamasti üksnes teie võidud, millest teised sageli midagi ei tea.

Teie peab jätkuma jõudu, närve, teadmisi ja naeratust. Et neid jätkuks, peate lakka-matult pingutama, otsima ja ennast täiendama. Aastatega tulevad kogemused, tuleb suhtlemisotsus ja koos sellega suurima annina usaldus, mille kingivad teile õpilased.

Te kõik teate hästi, et oma töös lõpptulemust näete te üksnes eemalt. Üldhariduskoolis rajate te otsekul maalaust vundamenti, millest nähtavale jäävad hiljem pealehitatud korrused. Te teate hästi, kui tõsine ülesanne on nullist alustada, kui palju kannatlikkust ja hooli see nõuab.

K. Ušinski sõnade järgi on õpetaja elavaks lülits mineviku ja tuleviku vahel. Seetap mõistate suurepäraselt, et sellest, mida te edasi annate, sõltub paljuski panus, millega elluastuv kodanik täiendab ühiskonna ainelisi ja vaimseid väärtusi.

Koos omapoolsete parimate soovidega homme õpetajate päeva puhul tahaksime teile meenutada üht lõiku L. Brěžnevi kõnest üleilidulisel õpetajate kongressil:

«Me hindame kõrgelt, seltsimehed, nende inimeste kangestust, kes kaitsevad Oktoobri saavutusi lahinguväljal, tõstis varemist sõdades purustatud majanduse, löid meie majandusliku võimsuse, ründasid teaduse kante ja alistasid kosmost. Nende suurepärase kangestuste kõrval seisab õpetaja töö, mis on küll tagasihoidlik, kuid nõuab kõigi vaimuõudude alalist pinget, tarka kannatlikkust ja suurt armastust — armastust laste vastu, armastust rahva vastu, armastust oma töös vastu. Selle töös eest alati nõukogude õpetajale meie partei nimel, terve nõukogude rahva nimel!»

EESTI NSV HARIDUSMINISTEERIUM, HARIDUSALA, KÕRGKOOLOIDE JA TEADUSASUTUSTE TÖÖTAJATE AMETIOHINGU EESTI VABARIIGLIK KOMITEE «NÕUKOGUDE ÕPETAJA» TOIMETUS

Teenete eest noorte õpetamisel ja kommunistlikul kasvatamisel anda Eesti NSV aumetusel järgmistele töötajatele:

EESTI NSV TEENELINE ÕPETAJA Amer, Omo Juhani p. — Rakvere rajooni Kadriina Keskkooli direktor, Hadunkina, Ljudmilla Andrei t. — Tallinna 26. Keskkooli õpetaja, Ilves, Valke Andrei t. — Haapsalu rajooni Lihula Keskkooli õpetaja, Järve, Ahto Oskari t. — L. Koidula nimelise Pärnu 2. Keskkooli õpetaja, Korjakova, Nilna Andrei t.

Minu klassivennad ja mina oleme kuuekümmene lävele jõudnud. Meie kunagine klassijuhataja aga pole meie mälestustes nende aastatega üldsegi vananenud. Ja kui meie — poisid — kokku saame, siis tuleb ka tema peagi meie keskele. Sest tingimata poebat keegi meist tõetera või teeb liigutuse, mis on pärit Matalt ehk Madiselt. Tema ütleb ja žeste olemine kümnend kordi meenutanud, aga ikka on nad meie jaoks kulumatud ja värsked. Nende kulumatus peitub suurepärase õpetaja Robert Meresmaa elutarkuses, kaalutlevas rahulikkuses, õigluses ja — teravmeelses iroonias.

Aga üht ütleminet ja žest, mis seda sageli saatis, mäletame eriti selgesti. Madis tõstis vasaku käe üles, viis selle kõrge kaarega oma paljale pealaele ja ütles:

«Aga kui mõtleks ka...»

See soovitus või vihje või nõue kõlas siis, kui me Matale matemaatikas vastasime. See kostis siis, kui me ekskursioonide, pidude või muude ettevõtmiste organiseerimist arutasime. See ütlemine saatis meid nendel päevadel, kui olime mingisuguse lollusega hakkama saanud või kui me järske ja põhjendamatu lammuvaid hinnanguid looisime.

Vahel leidis Madis, et too soovitus vajab täpsustamist. Neil puhkudel lisas ta midagi niisugust nagu

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU PRESIDIUMI SEADLUS HARIDUSALA TÖÖTAJATELE EESTI NSV AUNIMETUSTE ANDMISE KOHTA

Mõtlemise kiitubek

näiteks: «Sabakuub ja kuue saba on ju kaks ise asja!»

Päev-päevalt, aastast aastasse tilgutas klassijuhataja meisse vajadust mõelda. Mõtelda igas olukorras, igal elujuhtumil, iga töö või toimetuse eel, ajal ja lõpul. Ja mis kõige tähtsam: mitte ära unustada, et mõttegevusel on palju eri varjundeid. On ettemõtlemine, läbimõtlemine, lõpunimõtlemine, kaasamõtlemine, järelemõtlemine, mõtestamine... Aga on ka väljamõtlemine, juurdemõtlemine, mõtlematus ja mõtetus...

Niisiis: tingimusteta nõue kasutada omaenda pead asjadest arusaamisel ja otsuste langetamisel, see on minu arust üks olulisemaid tõdesid, mida õpetaja peaks igale koolilapsele selgeks tegema, eluks kaasa andma. Arusaadavalt kuulub selle punkti alla ka

igakülgset läbikaalutud tegutsemine. Üks-kord-üks, dialektika, integraalid, kunstid, loodusteadus jäävad kõik surnud tarkuseks, kui neid ei hingesta mõtlemisprotsess — kõigis oma varjundis. Kui nende tarkuste arukat «tarbimist» ei valgusta, ei juhi ette-läbi, lõpuni, kaasamõtlemine.

On ju aabitsatõde, et aruka tegutsemise eeltingimuseks on mõtlemine, aga ometi tuleb tihti, liiga tihti tahtmine oma kunagise klassijuhataja kombel

— Viljandi 2. Keskkooli õpetaja, Kukner, Endel Karl p. — Harju rajooni Kella 1. Keskkooli direktor, Kuusik, Ellen Gustavi t. — Tallinna 44. Keskkooli direktor, Kuusik, Carmen Viktori t. — Tartu rajooni Lääne Keskkooli õpetaja, Lauri, Hillar Gustavi p. — Kutsesekskooli nr. 1 direktori asetäitja, Lätte, Karin Jaani t. — M. V. Gogoli nimelise Tallinna 21. Keskkooli õpetaja, Metsa, Antinea Aleksandri t. — Tartu Riikliku Oikooli kateedrijuhataja,

Ollivaskaja, Vera Sergel t. — Tartu 4. Keskkooli direktor, Pivovarov, Olga Aleksel t. — Kohtla-Järve 2. Keskkooli direktor, Pokk, Jellaveta Jaani t. — Eesti Tõrerahva Kommuni nimega Harva 2. Keskkooli direktor, Salm, Eevi Aleksandri t. — Tallinna 105. Lastepäevakodu juhataja, Teras, Elii Antoni t. — Pärnu rajooni Tõstamaa Kaheksaklassilise Kooli direktor, Toimov, Malle-Urve Volde-mari t. — Põlva rajooni Leevaku Kaheksaklassilise Kooli õpetaja, Varik, Uno Jaani p. — Kln-

glisepa rajooni Kaali Kaheksaklassilise Kooli õpetaja, Viri, Yenda Johannese p. — Viljandi rajooni Olustvere Sovhooskooli õpetaja.

EESTI NSV TEENELINE KUTSEHARIDUSTÖÖTAJA Siskin, Aleksi Aleksel p. — Eesti NSV Riikliku Kutsehariduskomitee esimees.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presidiumi esimees J. KÄBIN

Eesti NSV Ülemnõukogu Presidiumi sekretär V. VAHT

Tallinn, 5. oktoobril 1979.

hüüatada: «Aga kui mõtleks ka...» Liiga sageli asume uisapäise realiseerimise lõpuni mõtlemata mõteld. Liiga vähe jätame endale aega läbi- ja kaasamõtlemiseks. Liiga mure-tult ja kergekäeliselt usume, et keegi on kuskil meie eest kõik ära mõtlenud ja et meil on tarvis tole kellegi mõtetest nagu pime seinast ainult kramp-likult kinni hoida. Kahjuks kohtame mõtlemislaiskust, sügavuti ja lauti mineva mõtte töö ignoreerimist nii suurtes kui ka väikeses üritustes, nii suurtes kui ka väikeses arupidamis-tes.

Õeldakse, et lapsed on meie tulevik. Kunagised lapsed on täna tööpostidel. Ju siis on üsna lähedases minevikus meie koolides õpilaste mõtlemise peale vähe mõeldud. On vaadatud läbi sõrmed, kui tüdruk või pois klassis, koon-dusel, vaidlusõhtul, kirjan-duse arutlemisel aimuiki käibe-fraasidega vehkles. Kui õpilane tülukeses org-aniseerimistöö oma jal-ge eest kaugemale ei osanud või viitsinud vaadata, kui ta ülepeakaala talita-des kahte asja ei mallanud omavahel haakuma panna. Kõik — õieti öeldes pea-aegu kõik — saab alguse lapsepõlvest. Ka mõtlemis-laiskus. Seega siis ulatu-vad selle nähtuse juured

ühel või teisel määral ta-valisse kooligi.

Täna tulevikuks mõel-des kujutlen kõiki õpetajaid kõigis koolides kõik-võimalikes olukordades aina hüüatamas: «Aga kui mõtleks ka...» Kord on sellel soovitusel-nõudel etteheitev, kord tõsi-nuk-tor, kord asjalikult karm, kord valusalt trooniline kõla. Kord kostab see soovitus-nõudmine koolitun-nis, kord komsomolikoo-olekul, kord rühmanõuko-gus, kord raamatu üle mõtteid vahetades, kord matkaks või peoõhtuks valmistudes.

Mida võtta lakmuseks, mis plussitulemustest aeg-ajalt märku annaks? Kül-lap asjaolu, kui tabate tüdrukuid ja poisse ikka tihemini ja tihemini ütlemas: «Mina mõlen, et...», «Mina kaalusin ja...», «Mina järeldasin, et...» Need sõnad peidavad endas ütleva arusaamist aine-st. Need kuulutavad kadu igavatele koonduste-le ja linnukeses pärast kokkukutsutud koosoleku-te. Need kinnitavad mõ-nel määral sedagi, et kuns-titeosed ei ole lapsele liht-salt niisama kenad pildid, lood ja laulud.

Sellestamast klassis või koondusel või vaidlusõhtul öeldud esimesest asja-lukust ja läbitunnetatud mi-na-mõtlen-lausest saavad

alguse ette-, läbi-, lõpuni mõtlevad kodanikud rea-mehest kindralini. Ainult nõnda võib loota, et tule-vikus jäävad poolikud la-hendused, argumenteeri-mata otsused, juhuslikud hinnangud meie elukorra harvadeks risutajateks. Meie ühiskonna head ja vead olenevad ainuüksi sellest, missuguse mõtle-misjõuga me ülesannete kallale asume — olgu suu-res või väikeses kabinetis, olgu suure või väikeses ma-sina rooli taga.

Oma peaga mõtlemine on raske töö. Palju mõnu-sam on vana rada pidi edasi libiseda, võimalike ebaõnnestumiste korral aga kunagisi rajamärkijaid süüdistada. Seesama ter-min «raske töö» sobib täiesti ka pedagoogide töö-põllu mõtlemisvõime aja-mise kohta. Ometi tahaksin koos teiega, lugupeetud õpetajad, hüüatada: «Aga kui mõtleks veel tõsisemalt ka selle üle, kuidas kasva-tada mõtlevaid noori inimesi, tulevase mõtlevaid kodanikke!» Selleks hüüa-tuseks, selleks mõtetööks virgutavad teid ja meid kõiki ka ideoloogilise ja pedagoogilise töö kohta käivad vastsed otsused.

Palju jõudu teile, kal-lid pedagoogid, suurte teadmistega mõtleja kasva-tamiseks!

HOLGER PUKK

Lets, Selma Heinrichi t. — Tartu
 Rejoni RSN TK Haridussakonna
 loogeped,
 Lepik, Juta Alberti t. — Jõhvi
 Pioneeride Maja ringjuht,
 Lepand, Genrietta Arkadi t. —
 Valga 3.-kl. Kooli direktori
 asetäitja õppe- ja kasvatustöö
 alal,
 Leis, Mets, Milvi Hansu t. — Tali
 8-kl. Kooli õpetaja,
 Ulnsoo, Siija Aleksandri t. —
 Väandra Keskkooli õpetaja,
 Lilra, Juta Jaani t. — Mõniste
 8-kl. Kooli õpetaja,
 Lilvi, Janno Augusti p. — Tallin-
 na Spordiriimtaaskooli õpetaja,
 Lilvi, Milvi Augusti t. — Suistepe
 8-kl. Kooli õpetaja,
 Lilva, Velmo Jaani p. — Rärpna
 Keskkooli õpetaja,
 Lille, Valentina Johannese t. —
 Aseri Keskkooli õpetaja,
 Lillenberg, Armilda Rudolfi t. —
 Väike-Maarja Keskkooli direktori
 asetäitja õppe- ja kasvatustöö
 alal,
 Listrem, Lidia Maksimi t. — Sil-
 lamäe Linna RSN TK Haridussa-
 konna meetoodikakabineti juha-
 taja,
 Loo, Tooni Valter-Villemi t. —
 C. R. Jakobsoni nim. Viljandi 1.
 Keskkooli direktori asetäitja õppe-
 ja kasvatustöö alal,
 Luik, Ene Johannese t. — J. Kõ-
 leri nim. Viljandi 4. Keskkooli
 õpetaja,
 Luik, Evi Jakobit t. — Tallinna 37.
 Keskkooli õpetaja,
 Luning, Artur Karli p. — Selli
 Eriintentaalkooli õpetaja,
 Mäestik, Anders Antoni p. —
 Lehmja 8-kl. Kooli direktor,
 Maadave, Marius Leonidi p. —
 Põlva Keskkooli õpetaja,
 Mälgulanna, Tamara Ivani t. —
 Sindi t. Detsembri nim. Vabriku
 lastepäevakodu kasvataja,
 Mägo, Aino Juhani t. — Tali

